

Viering 150 jaar Limburg

Toespraak Ankie Broekers-Knol, Voorzitter Eerste Kamer

11 mei 2017

Geachte aanwezigen, dames en heren,

Op 11 november 2009 - vandaag 7,5 jaar geleden - brachten de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Limburg een bezoek aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal in Den Haag. Het bezoek paste in een **jarenlange traditie** dat in iedere zittingsperiode van de Eerste Kamer alle Staten van de Provincies een keer naar Den Haag komen. Deze periodieke bezoeken onderstrepen de **bijzondere band** tussen de provincies en de Eerste Kamer. De leden van Provinciale Staten vormen immers het kiescollege voor de Eerste Kamer.

Maar dit bezoek was wel heel bijzonder... Het toeval deed zich voor dat op die 11e van de 11e ook een delegatie van het gemeentebestuur van Maastricht naar Den Haag was afgereisd om aanwezig te zijn bij de feestelijke ingebruikneming van enige nieuwe - Limburgse - miniatuurgebouwen in **Madurodam**. In het kielzog van het gemeentebestuur was de Koninklijke zangvereniging 'Maastreechter Staar' meegereisd.

Pas op de dag zelf kregen de delegaties weet van beider aanwezigheid in Den Haag. En door snel schakelen kon het gebeuren dat in de middag van die bewuste dag de Maastreechter Staar een **klein concert** gaf in de plenaire zaal van de Eerste Kamer. Er staat nog een filmpje op YouTube waarop te zien is hoe toenmalig gouverneur Léon Frissen en toenmalig Eerste Kamervoorzitter René van der Linden geroerd luisteren naar het Limburgs volkslied:

Waar in 't bronsgroen eikenhout, 't nachtegaaltje zingt.

Over 't malse korenveld, 't lied des leeuweriks klinkt.

Dit lied werd op indrukwekkende wijze ten gehore gebracht in de oudste parlementaire vergaderzaal ter wereld, daterend uit 1655. De zaal is destijds gebouwd door de Staten van Holland, in een tijd dat delen van het huidige Limburg als **Generaliteitsland** rechtstreeks onder het gezag van de Staten-Generaal van de Republiek der Verenigde Nederlanden vielen. Niet zo'n fraaie periode in de verhouding tussen Limburg en de zeven provincies van de Republiek.

De verhouding tussen Limburg en "Den Haag" heeft in de geschiedenis vele vormen gekend. Vanaf de vroege Middeleeuwen zijn er verbindingen. Reeds in **1473**, in de tijd van de Bourgondische hertog Filips de Goede, stuurden de Staten van Limburg en de Landen van Overmaas afgezanten naar de Staten-Generaal. Dat Limburg uiteindelijk een provincie van Nederland zou worden, is echter zeker niet vanzelfsprekend geweest.

Haar unieke ligging in het hart van Europa maakte Limburg een **gewild en strategisch gebied**. Deze regio was dan ook meermaals een speelbal van de Grote Mogendheden. Huidig Limburgs territorium heeft deel uitgemaakt van vrijwel alle grootmachten in de Europese geschiedenis: het Romeinse Rijk, het Frankische Rijk, het heilige Roomse Rijk, Bourgondië, het Habsburgse Rijk, Oostenrijk, Pruisen, Frankrijk en de Duitse Bond.

Vanaf 1814 behoorde Limburg officieel tot het Soeverein Vorstendom der Verenigde Nederlanden en vanaf 1815 tot het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden.

Maar 24 jaar later zou het, na de scheiding van België en Nederland, opgesplitst worden. De oostelijke helft werd een provincie van het Koninkrijk, maar behoorde aanvankelijk ook tot de Duitse Bond.

Op **11 mei 1867** - op de dag af 150 jaar geleden - kwam daar een einde aan. Door de ondertekening van het Verdrag van Londen kreeg de verhouding tussen Limburg en de rest van Nederland de vorm zoals wij die nu kennen.

"Limburg was henceforth to be considered with all its territories an integral part of the Kingdom of the Netherlands."

So far, so good. Maar een staatsrechtelijke eenheid is nog geen werkelijke eenheid. De letterlijke en figuurlijke **waterscheiding** tussen "boven" en "beneden de rivieren" werd nog altijd sterk gevoeld. Niet in de laatste plaats vanwege de verschillende geloofsachtergronden.

Zoals vaker in relaties voorkomt, waren er **crises** nodig om ons nader tot elkaar te brengen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog groeiden Limburg en de rest van Nederland dichter naar elkaar toe, niet in de laatste plaats vanwege het vitale belang van de kolenproductie. Dankzij de mijnen kon het neutrale Nederland in haar eigen energie voorzien.

Ook voor de **wederopbouw** na de Tweede Wereldoorlog was Nederland sterk afhankelijk van de hard werkende Limburgers. Zonder overdrijving kan ik zeggen dat ons land er zonder hen, nu anders had uitgezien.

De mijnbouw was niet de enige Limburgse industrie die ons land heeft beïnvloed. Wie had er geen Sphinx sanitair thuis? Zelf heb ik nog altijd het Regout-kinderservies van mijn moeder, terwijl mijn grootmoeder leerling is geweest op het meisjesinternaat van de Sacre Coeur bij Vaals.

Ook de Limburgse architectuur, kunst en cultuur hebben ons land gevormd. De 13e-eeuwse Ridderzaal in Den Haag - die de uit Roermond afkomstige **Pierre Cuypers** eind 19e eeuw zo prachtig heeft gerenoveerd - is daar een mooi voorbeeld van. Ook de troon is afkomstig uit zijn atelier. (Overigens was het ontwerp van de troon gebaseerd op de zetel van de vijftiende-eeuwse Filips de Goede.)

In de bouwkunst van Pierre Cuypers is Limburg visueel vertegenwoordigd aan het Binnenhof. Maar de **politieke vertegenwoordiging** aan het Binnenhof heeft door de jaren heen minstens zoveel invloed gehad. Driemaal leverde Limburg een minister-president: Ruijs de Beerenbrouck, Beel en Cals.

De Eerste Kamer heeft sinds haar oprichting maar liefst 77 leden en drie voorzitters gehad die uit Limburg kwamen.

En ook in de Tweede Kamer was zij goed vertegenwoordigd. Tweede Kamerleden als Sjeng Tans, René van der Linden, Thijs Wöltgens, Jan de Wit en Ria Oomen, om er slechts enkelen te noemen, hebben het Limburgs belang vurig bepleit.

En dat was soms hard nodig. Eén van de moeilijkste onderwerpen was het creëren van nieuwe werkgelegenheid. Bij de economische herstructurering na het sluiten van de mijnen stonden de Limburgers en de beleidsmakers uit Den Haag soms lijnrecht tegenover elkaar.

Door het bundelen van krachten is Limburg er desalniettemin in geslaagd om een **bloeiende provincie** te worden. Limburgers bezitten een zeldzame gave om de intense verbondenheid met de eigen geboortegrond te combineren met een open blik naar de **internationale omgeving**.

Het is Limburg waar in 1992 de naam 'Europese Unie' gemunt werd.

'**Maastricht**' is een begrip dat internationaal op veler lippen bestorven ligt.

Duizenden Europese studenten worden hier opgeleid en tientallen internationale instellingen zijn hier gevestigd. Dankzij de betrokkenheid van provincies en bestuurseenheden uit drie landen, Nederland, België en Duitsland, is de **Eurregio** Maas Rijn een grensoverschrijdend samenwerkingsverband binnen de Europese Unie *par excellence*.

Door haar bewogen sociale en economische geschiedenis, de grote culturele en intellectuele verworvenheden, de rijke tradities, het prachtige landschap is Limburg van groot belang voor ons hele land. Zij is ons **anker in het Zuiden**, in het hart van Europa.

De Limburgse spirit - de Bourgondische inborst, het doorzettingsvermogen en de blik over de grenzen - is iets waar alle Nederlanders 'sjtols' op mogen zijn.

150 jaar 'Limburgs dierbaar oord' binnen het Koninkrijk der Nederlanden, dat is een gelukwens waard aan alle Limburgers en alle Nederlanders!